

Název a adresa školy:	Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, Opava, 746 01
IČO:	47813121
Projekt:	OP VK 1.5
Název operačního programu:	OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost
Typ šablony klíčové aktivity:	III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (20 vzdělávacích materiálů)
Název sady vzdělávacích materiálů:	Technologie grafiky III
Popis sady vzdělávacích materiálů:	Technologie grafiky III, 3. ročník
Sada číslo:	B-04
Pořadové číslo vzdělávacího materiálu:	05
Označení vzdělávacího materiálu: (pro záznam v třídní knize)	VY_32_INOVACE_B-04-05
Název vzdělávacího materiálu:	Sgrafito
Zhotoveno ve školním roce:	2011/2012
Jméno zhotovitele:	Mgr. Lenka Kašpárková

Sgrafito

Plán učiva

- Sgrafito, princip, postup.
- Druhy sgrafita podle techniky.
- Druhy sgrafita podle námětu.
- Otázky pro zopakování učiva.

Sgrafito

Sgrafito (*z it. Sgraffito*) je nástěnná technika, která vznikla a nejvíce se rozšířila především v období renesance. Velice oblíbená se později stala také v 19. století. Touto technikou založenou na jednoduchém principu byla dekorována zejména vnější fasáda budov, ale používala se také v interiéru. Její jedinečnost spočívá v grafickém efektu, který se vytváří proškrabáváním nebo plošným seškrabáváním svrchních (čerstvých) vrstev hladké omítky až na barevně nebo strukturálně odlišnou spodní vrstvu. Vizuální efekt sgrafita spočívá v kontrastu těchto dvou vrstev.

Samotná tvorba Sgrafita začíná u přípravy spodní vrstvy omítky a jejího obarvení speciálními pigmenty (podle tradičního renesančního způsobu jemně mletým uhlím nebo popelem ze spálené slámy či jemně mletou antukou). Tato vrstva je poté překryta tenkou vrstvou štukové omítky nebo

barevným nátěrem. Přenos grafického motivu je proveden pomocí projekční techniky nebo přenosových papírů. Poté začíná ruční práce proškrabování pomocí řezáků, škrabek a oček.

Druhy sgrafita podle techniky

Klasické dvouvrstvé – dvoubarevného sgrafitového vzoru se dosahuje tak, že spodní vrstva tmavé omítky, obarvená podle tradičního renesančního způsobu jemně mletým uhlím nebo popelem ze spálené slámy či jemně mletou antukou, se nechá zaschnout a do svrchní tenké vrstvy omítky světlé barvy se za vlhka proškrabují vzory.

Kontrasgrafito – vzniká, je-li postup opačný ve smyslu, že spodní omítka je světlá a vzory jsou proškrabovány do svrchní tmavé omítky.

Jednovrstvé sgrafito - často je postup zjednodušován tak, že se vzory proškrabují do jednobarevné světlé omítky. Po zdrsnění hladké plochy fasády vyrytím vzorů se zakrátko, vlivem povětrnosti škrábané části v jednobarevné omítce, barevně odliší.

Kolorované sgrafito – klasické sgrafito je po zaschnutí kolorováno technikou secca.

Druhy sgrafita podle námětu

Psaníčkové

Forma skládající se z obdélníků rozdělených dvěma úhlopříčkami připomíná zadní stranu dopisní obálky. Fasáda zdobená psaníčkovým sgrafitem, napodobujícím iluzivně diamantový řez nebo pyramidovitě zašpičatělé stavební kvádry, vytváří dokonalý dojem plasticity.

Ornamentální

Kromě vzoru psaníček může být sgrafito geometricky členěno přímkami, kružnicemi nebo jinými křivkami a rostlinnými či zoomorfními prvky.

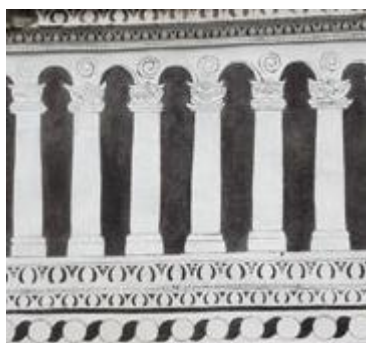
Figurální

Velice často používané jsou i figurální motivy sgrafita obsahující většinou téma z antické řecké či římské mytologie, výjevy z Bible, především ze Starého zákona, nebo různé alegorické postavy či výjevy.

Iluzivní

Na fasádě se pomocí sgrafita vytváří iluzivní obrazy některých architektonických prvků, jako jsou niky, polosloupy, pilastry apod.

Otázky a úkoly k zopakování učiva

1. Jaký je princip sgrafita?
2. Se kterým historickým obdobím je sgrafito úzce spjato?
3. Jmenuj některé významné stavby, na kterých byla použita sgrafitová výzdoba.

4. Jaké existují druhy sgrafita?

Seznam použité literatury

- LOSOS, L.: *Techniky malby*. Praha: Avicenum, 1994. ISBN 80-85277-03-4.
- RAMBOUSEK, J.: *Slovník a receptář malíře – grafika*. Praha: SNKLHU, 1953.
- SLÁNSKÝ, B.: *Technika v malířské tvorbě*, Praha: SNTL, 1973.
- SMITH, R.: *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. Praha: Slovart, 2000. ISBN 80-7209-758-X.
- ŠTOLOVSKÝ, A.: *Technika barev*. Praha: SNTL, 1990. ISBN 8003003059.
- ŠTURC, K., NEVAŘIL, M.: *Techniky malířské a kašérské práce*. Praha, 1985.

Obrázky:

- <http://uhv.upce.cz/upload/panoch/mluvicipruceli.html>